គម្រោងបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យា ដើម្បីបង្កើនផលិតភាពជុំវិញតំបន់ទន្លេសាប

Tonle Sap Technology Demonstrations for Productivity Enhancement

(TSTD ADB TA 7305-CAM)

សៀវភៅណែនាំបច្ចេកទេសកសិករ

ផលិតកម្មដំណាំត្រសក់ផ្អែម

មេសា ២០១២

តារាងមាតិកា

អារម្ភកថា 1

១. សាវតាសង្ខេបស្តីពីការបង្ហាញបច្ចេកទេសដាំត្រសក់ផ្អែម និង វដ្តផលិតកម្ម 2

២. ការផលិតជីកំប៉ុស្តិ៍ 6

២.១. តើអ្វីទៅជាជីកំប៉ុស្តិ៍? 6

២.២. តើជីកំប៉ុស្តិ៍ មានប្រយោជន៍អ្វីខ្លះ? 6

២.៣. ប្រភេទជីកំប៉ុស្តិ៍ និង វិធីផលិត 7

២.៣.១. ជីកំប៉ុស្តិ៍គោក 7

២.៣.២. ជីកំប៉ុស្តិ៍ទឹកសម្រាប់បំប៉នដើមស្លឹក 10

២.៣.៣. ជីកំប៉ុស្តិ៍ទឹកជំនួយផ្លែឱ្យផ្អែម 11

៣. ដំណាំត្រសក់ផ្អែម 12

៣.១. សេចក្តីផ្តើម 12

៣.២. ពូជត្រសក់ផ្អែម ដែលនិយមដាំនៅកម្ពុជា 12

៣.៣. រដូវកាលដាំដុះ 14

៣.៤. វិធីសាស្ត្រដាំដុះ 14

៣.៤.១. ការរៀបចំពាងបណ្តុះកូន 14

៣.៤.២. ការបណ្តុះកូនត្រសក់ 15

៣.៤.២.១. ការរៀបចំដីសម្រាប់បណ្តុះកូន 18

៣.៥. ការរៀបចំរងដាំកូន 21

៣.៥.២. ការប្រើប្រាស់ជីទ្រាប់បាតរង និង ក្រាលប្លាស្ទិចគម្របដី 22

៣.៥.៣. ប្រព័ន្ធស្រោចស្រពដំណក់ទឹក 23

៣.៦. ការដាំកូន 25

៣.៧. ការរៀបចំចំណារ និងទ្រើង 26
៣.៧.១. វិធីចងចំណារទ្រើងត្រសក់ 27

៣.៨. ការថែទាំ 27
៣.៨.១. ការតាក់តែងមែក 27
៣.៨.២. ការទុកក្តិបយកផ្លែ និង ការថែទាំ 30
៣.៨.៣. ការស្រោចទឹក 32
៣.៨.៤. ការបំប៉នជីទឹកជំនួយដើម 32
៣.៨.៥. ការបំប៉នជីទឹកជំនួយផ្លែឱ្យផ្អែម 34

៣.៩. ការគ្រប់គ្រងសត្វល្អិត និង ជម្ងឺ 34
៣.៩.១. សត្វល្អិត និងវិធានការការពារ 34
៣.៩.២. ការគ្រប់គ្រងជម្ងឺ និង វិធានការការពារ 36

៣.១០. ការប្រមូលផល 39

៤. ការផ្សព្វផ្សាយលទ្ធផលធ្វើបង្ហាញ និង ត្រសក់ផ្អែមដាំបាន 41

៥. ការកត់ត្រាចំណូលចំណាយផលិតកម្ម និង វិភាគសេដ្ឋកិច្ច 43

៥.១. ការកត់ត្រាចំណាយចំណូលផលិតកម្ម 43

៥.២. ការប្រើប្រាស់ព័ត៌មានប្រមូលបាន សម្រាប់វិភាគចំណាយចំណូលផលិតកម្ម 46

ឧបសម្ព័ន ១: សន្លឹកគំរូកំណត់ត្រាចំណាយចំណូលផលិតកម្ម (ស្រង់ពីកំណត់ត្រាកសិកររបស់គម្រោង TSTD) 48

ឧបសម្ព័ន ២: បញ្ជីរាយនាមអ្នកពាក់ព័ន្ធទំនាក់ទំនងសង្វាក់ទីផ្សារដំណាំត្រសក់ផ្អែម 50

អារម្ភកថា

គម្រោងបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យា ដើម្បីបង្កើនផលិតភាពជុំវិញតំបន់ទន្លេសាប (TSTD) ជា គម្រោងជំនួយបច្ចេកទេស ដែលផ្តល់សហ-ហិរញ្ញប្បទានឥតសំណងសម្រាប់អនុវត្ត ដោយរដ្ឋាភិបាលហ្វាំងឡង់ មូលនិធិដៃគូអ៊ី-អាស៊ី និង ចែករំលែកពុទ្ធិនៃសាធារណៈរដ្ឋកូរ៉េ និង ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ។ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ចូលរួមបដិភាគមិនមែនជាថវិកា (ធនធានមនុស្ស ការិយាល័យបំពេញការងារ...) សម្រាប់អនុវត្តគម្រោង ។ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី ជាអ្នកចាត់ចែងប្រតិបត្តិការផ្ទាល់ ជំនួសមុខឱ្យម្ចាស់ជំនួយ ។ គម្រោងកំពុងធ្វើការសាកល្បងបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យាកសិកម្ម និង ផ្តល់សេវាព័ត៌មានជនបទ ដើម្បីបង្កើន និង ពង្រីកប្រាក់ប្រភពចំណូលរបស់គ្រួសារកសិករខ្នាតតូច ក្នុងខេត្ត កំពង់ចាម កំពង់ធំ សៀមរាប និង បន្ទាយមានជ័យ ។

ឯកសារណែនាំបច្ចេកទេសកសិករស្តីពី **ដំណាំត្រសក់ផ្អែម** នេះ ត្រូវបានរៀបចំឡើង ដើម្បីផ្តល់ជាមូលដ្ឋានចំណេះដឹងដល់កសិករ និង មន្ត្រីផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេស សម្រាប់ប្រើប្រាស់ និង ផ្សព្វផ្សាយបន្ត ។ ជាការពិតណាស់ ទោះបីជាឯកសារនេះរៀបចំផ្អែកលើបទពិសោធន៍ជាក់ស្តែងទទួលបានជោគជ័យរបស់កសិករក៏ដោយ ក៏នៅតែមានចំណុចកែលំអ ដែលយើងសូមស្វាគមន៍។

ឯកសារនេះ ត្រូវបានចងក្រងឡើង ផ្អែកលើបទពិសោធន៍បណ្តុះបណ្តាល និងធ្វើបង្ហាញជាក់ស្តែងដែលបានអនុវត្តក្នុងអំឡុងរដូវប្រាំង ឆ្នាំ ២០១២ ក្នុងស្រុកបួន ក្នុងខេត្តកំពង់ចាម និង កំពង់ធំ ព្រមទាំង ផ្អែកតាមការស្រាវជ្រាវឯកសារបច្ចេកទេសមួយចំនួន ។ កម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាល និងធ្វើបង្ហាញដំណាំត្រសក់ផ្អែមនេះ បានដឹកនាំអនុវត្ត ដោយជំនាញការកសិកម្មរបស់គម្រោង និង លោក **វ៉ាន់ អៀន** ជាកសិករគ្រូបង្ហាត់ដំណាំនេះយូរឆ្នាំមកពីខេត្ត បន្ទាយមានជ័យ។ ក្នុងការរៀបឯកសារនេះ មានការចូលរួមយ៉ាងសកម្ម ក្នុងការផ្តល់គំនិត និងការសម្រួលបន្ថែមខ្លឹមសារបច្ចេកទេស ក៏ដូចជា ផ្នែករចនាបថសរសេរ និង ប្រាស្រ័យទាក់ទងផ្សព្វផ្សាយ របស់លោក **លីវ លាងហ៊ី** អនុប្រធានក្រុមទីប្រឹក្សាគម្រោង និង អ្នកជំនាញផ្នែកផ្ទេរ និង ផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកវិទ្យា។

ការអនុវត្តន៍កម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាល និងធ្វើបង្ហាញស្តីពី ដំណាំត្រសក់ផ្អែម នេះ អាចទទួលបានជោគជ័យដោយមានការគាំទ្រជាប់ជាបន្តពីបុគ្គលិកគម្រោង TSTD ពី លោក **ប្រាក់ ថាវអមិដា** ប្រធានសម្របសម្រួលគម្រោង TSTD និង ជាអគ្គលេខាធិការរង នៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ ពីលោក David Thomson ប្រធានក្រុមទីប្រឹក្សាគម្រោង និង មន្ទីរកសិកម្មខេត្ត កំពង់ចាម និង កំពង់ធំ។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម និង ឯកសារបច្ចេកទេសកសិកម្មផ្សេងទៀត សូមបើក វេបសាយ របស់ *មណ្ឌលព័ត៌មានកសិករជនបទ* តាមអាសយដ្ឋាន www.telecentercambodia.org/ ។

រៀបចំដោយ

លោក សំ សំណាង អ្នកជំនាញផ្នែកក្សេត្រសាស្ត្រ / ដំណាំបន្លែ នៃគម្រោង TSTD

អ៊ីម៉ែល : samnang_news@yahoo.com

និង

លោក លីវ លាងហ៊ី អ្នកជំនាញផ្នែកផ្ទេរ និង ផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកវិទ្យា នៃគម្រោង TSTD

អ៊ីម៉ែល : livleanghy@gmail.com

១. សាវតាសង្ខេបស្តីពីការបង្ហាញបច្ចេកទេសដាំត្រសក់ផ្អែម និង វដ្តផលិតកម្ម

គម្រោងបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យាដើម្បីបង្កើនផលិតភាពជុំវិញតំបន់ទន្លេសាប គឺ ជាគម្រោងជំនួយបច្ចេកទេស ដែលមានចរិតលក្ខណៈនវានុវត្តន៍ (ប្លែកថ្មី) ដោយសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើការពិសោធន៍សាកល្បង និង ការធ្វើបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យាថ្មីៗ ហើយនិង វិធីសាស្រ្តផ្សព្វផ្សាយ ។

ដំណាំត្រសក់ផ្អែម ជាប្រភេទដំណាំ ថ្មីមួយ ដែលទើបមានវត្តមាននៅកម្ពុជា រវាងឆ្នាំ ២០០៥ ហើយ មិនមានប្រជាជនកម្ពុជាច្រើនទេ ដែលស្គាល់ដំណាំប្រភេទនេះ។ ដំណាំនេះជាប្រភេទដំណាំ ដែលមានតំលៃនៅលើទីផ្សារ ហើយមានកសិករមិនច្រើនទេ ដែលចេះដាំ ។

កម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាល និង ធ្វើបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យាដំណាំ *ត្រសក់ផ្អែម* បានអនុវត្តក្នុងរដូវប្រាំង ឆ្នាំ ២០១២ ដែលមាន ១៦ ទីតាំងបង្ហាញ ៖ ក្នុងខេត្ត កំពង់ចាម (៤ ទីតាំងដាំលើដីល្បាប់តាមទន្លេមេគង្គ ក្នុងស្រុក កំពង់សៀម និង ៤ ទីតាំងដាំលើដីស្រែ ក្នុងស្រុក ព្រៃឈរ) និង ក្នុង ខេត្តកំពង់ធំ (៨ ទីតាំងដាំលើដីស្រែ ក្នុងស្រុក កំពង់ស្វាយ និង ក្រុង ស្ទឹងសែន) ។ កម្មវិធីនេះ ត្រូវបានអនុវត្តដោយប្រើវិធីសាស្រ្តបង្រៀនឱ្យអនុវត្តជាក់ស្តែង ជាជំហានៗ តាមដំណាក់កាលលូតលាស់មួយវដ្តជីវិតដំណាំ។

សៀវភៅណែនាំបច្ចេកទេសកសិករ ស្តីពី ***ដំណាំត្រសក់ផ្អែម*** នេះ បានរៀបចំឡើងដើម្បីផ្តល់នូវចំណេះដឹង និងចំណេះធ្វើជាក់ស្តែង ដល់កសិករ ស្តីពីការដាំដំណាំត្រសក់នេះ ដែលជាដំណាំថ្មី។ បច្ចេកទេសដាំដំណាំថ្មីនេះ អាចជួយកសិករ ឲ្យមានប្រភពចំណូលថ្មី ជាប្រចាំបន្ថែមមួយទៀត ដោយប្រើប្រាស់កាន់តែអស់លទ្ធភាពនូវធនធានដី-ទឹក និង ធនធានផ្សេងទៀត ដែលគ្រួសារមាន ។

ការគ្រោងរចនាខ្លឹមសារ និង រចនាបថរបស់សៀវភៅនេះ ត្រូវបានរៀបចំតាមលំដាប់កិច្ចការ ដែលត្រូវត្រៀមរៀបចំធ្វើ ដូចមានសង្ខេបក្នុង **តារាងបន្ទាត់ពេលវេលា និង សកម្មភាព/កិច្ចការត្រូវរៀបចំសម្រាប់ការដាំដំណាំត្រសក់ផ្អែមនេះ** ក្នុងទំព័របន្ទាប់។

ដំណាំនេះ ជាដំណាំដាំលក់យកកម្រៃចំណូលគ្រួសារ ។ ចំណូល បានពីមុខដំណាំមួយ មិនប្រាកដថា ជាចំណេញទាំងអស់នោះឡើយ ។ ប្រាក់ចំណេញសុទ្ធ (គឺថា ចំណូល ដករាល់ចំណាយទាំងអស់ រួមទាំង ពលកម្ម វត្ថុធាតុដើមមានស្រាប់ ដូចជា ជីលាមកសត្វ ចំណាយរៀបចំដី ...។ល។) គឺជា គោលដៅចុងក្រោយ ដែលម្នាក់ៗចង់បាន។ វិធីតែម៉្យាងគត់ ដើម្បីដឹងឱ្យដឹងពីចំណេញ មានតែ *ការកត់ត្រារាល់ចំណាយ និង ចំណូលទាំងអស់*។

សូមជូនពរ ឲ្យ មីង កសិករ ដែលមានបំណងចង់សាកល្បងដាំដំណាំថ្មីនេះ ឱ្យទទួលបានជោគជ័យក្នុងការរៀនបច្ចេកវិទ្យាថ្មីនេះ និង ទទួលបានផលត្រសក់ និង ប្រាក់ចំណូលល្អ។

តារាងពេលវេលា និងកិច្ចការត្រូវត្រៀមរៀបចំ សម្រាប់ផលិតកម្មដំណាំត្រសក់ផ្អែម [1]

កាលបរិច្ឆេទ គំរូ	កិច្ចការ / សកម្មភាពគ្រោងរៀបចំ / ត្រូវធ្វើ
ថ្ងៃទី ១	ការភ្ជួររាស់ដី ឱ្យបានបែកម៉ដ្ឋល្អ ហើយហាលឱ្យបានពី ១០ ទៅ ១៥ថ្ងៃ
ថ្ងៃទី ៥	ការធ្វើជីកំប៉ុស្តិ៍គោក (ត្រូវរៀបចំទុកឱ្យបានរយៈពេល តិចបំផុត ១៥ ថ្ងៃ សម្រាប់ដាក់ទ្រាប់បាត នៅពេលរៀបចំរង)
ថ្ងៃទី ៦	ការធ្វើជីទឹកបំប៉នដើម (ត្រូវរៀបចំទុកឱ្យបានរយៈពេល តិចបំផុត ៣០ ថ្ងៃ សម្រាប់ដាក់បន្ទាប់ពីដាំកូនបាន ១ អាទិត្យ គឺ <u>ចាប់ផ្តើមនៅថ្ងៃទី ៤២</u>)
ថ្ងៃទី ៧	ការធ្វើជីទឹកបំប៉នផ្លែឱ្យផ្អែម (ត្រូវរៀបចំទុកឱ្យបានរយៈពេល តិចបំផុត ៣០ ថ្ងៃ សម្រាប់ដាក់នៅពេលសម្រេចទុកក្តិប ១ យកផ្លែឱ្យធំ គឺ <u>នៅរវាងថ្ងៃទី ៦៥ និង ថ្ងៃទី ៩៥</u>)
ថ្ងៃទី ២០	ការរៀបចំរង (ពូនរង ដាក់ជីទ្រាប់បាត រៀបប្រព័ន្ធស្រោចស្រពតំណក់ទឹក និង ក្រាលកៅស៊ូគម្របរង)
ថ្ងៃទី ២៣	ការបណ្តុះកូន និង ថែទាំកូន ក្នុងរោងកូនធ្វើសំណាញ់មុងពណ៌ស (ដាំនៅពេលកូនមានអាយុ ១២ថ្ងៃ)
ថ្ងៃទី ២៤	ការរៀបចំរបង និង សំណាញ់ស្បៃមុងព័ទ្ធចំការ (ការពារសត្វ និងសត្វល្អិត មកពីចំការជិតខាង)
ថ្ងៃទី ៣៥	**ការដាំកូន** (ចោះកៅស៊ូគម្របដោយកំប៉ុង ភ្លាមៗ មុនពេលដាំ។ ហាមចោះទុកចោលយូរ ក្រដាំ)
ថ្ងៃទី ៣៦ ឬ ៣៧	ការរៀបចំបង្គោល ខ្សែទ្រើង និងខ្សែសម្រាប់ឱ្យដើមតោងវារឡើង (គួរធ្វើបន្ទាប់ពីដាំកូនរួចភ្លាម ដើម្បីកុំឱ្យប៉ះពាល់ដល់ឫសរបស់កូនដំណាំ)
ថ្ងៃទី ៤២	ការដាក់ជីកំប៉ុស្តិ៍ទឹកបំប៉នដើម ឬ អាចប្រើជីអ៊ុយរ៉េ (១ស្លាបព្រាបាយ លាយទឹក ២៥លីត្រ) លាយជាមួយទឹកនោម (ស្រោច ៥ថ្ងៃម្តង ដោយបញ្ចូលតាមប្រព័ន្ធស្រោចស្រពតំណក់ទឹក)។
ថ្ងៃទី ៤៧	ការថែទាំ តាក់តែងមែកផ្កា កាត់ខ្នែង និងផ្កាក្តិបដែលមិនត្រូវការ និង ការរុំដើមត្រសក់ឱ្យតោងឡើងខ្សែទ្រើង (១២ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីដាំ ហើយបន្តកាត់ត្រួយខ្នែង/ផ្កា រហូតដល់ពេលប្រមូលផល)
ថ្ងៃទី ៦៥ (៣០ថ្ងៃក្រោយដាំ)	ការរើសបំរុងក្តិបកាន់ផ្លែ (ចំនួន ៣ នៅខ្នែងពីទី៨ ដល់ ទី១៣) ការកាត់ត្រួយខ្នែងដែលទុកផ្លែ និង ការចងយួរបន្តោងផ្លែ នឹងខ្សែទ្រើង ឱ្យខ្ពស់ល្មមផុតពីដី ។
ថ្ងៃទី ៦៥ ទៅ ៧៥	ការជ្រើសរើសយកក្តិប ១ (ក្នុងចំណោមក្តិបទាំង ៣) ទុកឱ្យធំយកផ្លែ (ចន្លោះពី ៣០ថ្ងៃ ទៅ ៤៥ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីដាំកូន)
ថ្ងៃទី ៦៥ ទៅ ៩៥	ការដាក់ជីបំប៉នផ្លែឱ្យផ្អែម (រយៈពេល ៥ថ្ងៃម្តង) ក្រោយពីសំរេចទុកក្តិប ១ បំប៉នជាផ្លែដល់ទុំ។
ថ្ងៃទី ៧៥	ការក្រៀវត្រួយដើមមេ បន្ទាប់ពីចេញផុតស្លឹកទី ២៣ ដល់ ២៥ ។
ថ្ងៃទី៣៥ ដល់ ថ្ងៃទី៨០	ការថែទាំសំអាតអនាម័យគល់ត្រសក់ (ស្លឹកជាប់ដី និង ស្មៅជុំវិញគល់ និង ជាយរង) និង តាមដានសត្វល្អិត និងជម្ងឺ
ថ្ងៃទី ៣៥ ដល់ ថ្ងៃទី៩៥	ការគ្រប់គ្រង (បង្ការ/ការពារ) សត្វល្អិត និង ជម្ងឺ ។ ▪ ការបាញ់ថ្នាំការពារសត្វល្អិតអាចធ្វើឡើងក្រោយពេលដាំកូន មួយសប្តាហ៍ ដូចជាថ្នាំសម្លាប់

[1] ផ្អែកតាមបទពិសោធន៍កសិករ ដែលប្រើពូជរលោង (សាយភារុណ K2122) និង ពូជសំណាញ់ នួន-យូ (តៃវ៉ាន់ T778)។

	ដង្កូវ និង ពពួកអណ្តើកមាស។ ▪ ការប្រើប្រាស់ថ្នាំសម្លាប់ការពារជម្ងឺផ្សិត អាចជួបប្រទះនៅដំណាក់កាល ក្តិប និង ផ្លែ អាស្រ័យតាមអាកាសធាតុ។
ថ្ងៃទី ៦៥ ដល់ ៩៥	ការតាមដាន និង ថែទាំផ្លែ (ពីការបំផ្លាញរបស់សត្វល្អិត ឬ ជម្ងឺដល់ដើមស្លឹក និង ការថែទាំផ្លែ ពីការបំផ្លាញរបស់សត្វទិច ឬ ដង្កូវ ដូចជា ការចងបន្ទោងផុតពីដី រុំផ្លែនឹងថង់...។ល។)
ថ្ងៃទី ៣៥ ដល់ ៩៥	ការស្រោច និង គ្រប់គ្រងទឹក (និង ជីកំប៉ុស្តិ៍ទឹកជំនួយផ្អែម ដោយបញ្ចូលតាមទុយោប្រព័ន្ធស្រោចស្រពដំណក់ទឹក)
ថ្ងៃទី ៩៥ - ១០៥	ការប្រមូលផល (បេះបណ្តើរៗ តែផ្លែទុំល្អ និង ចាត់ថ្នាក់ផ្លែធំស្មើ វេចខ្ចប់ រៀបដាក់ប្រអប់/ឡាំង/កេស)

រូបបំព្រួញ (ដ្យាក្រាម) ខាងក្រោម បង្ហាញពីដំណាក់កាលផលិតកម្មដំណាំត្រសក់ផ្អែម (ផ្អែក តាម តារាងពេលវេលា និងកិច្ចការត្រូវត្រៀមរៀបចំ សម្រាប់ផលិតកម្មដំណាំត្រសក់ថ្មផ្អែម ខាងលើ)។

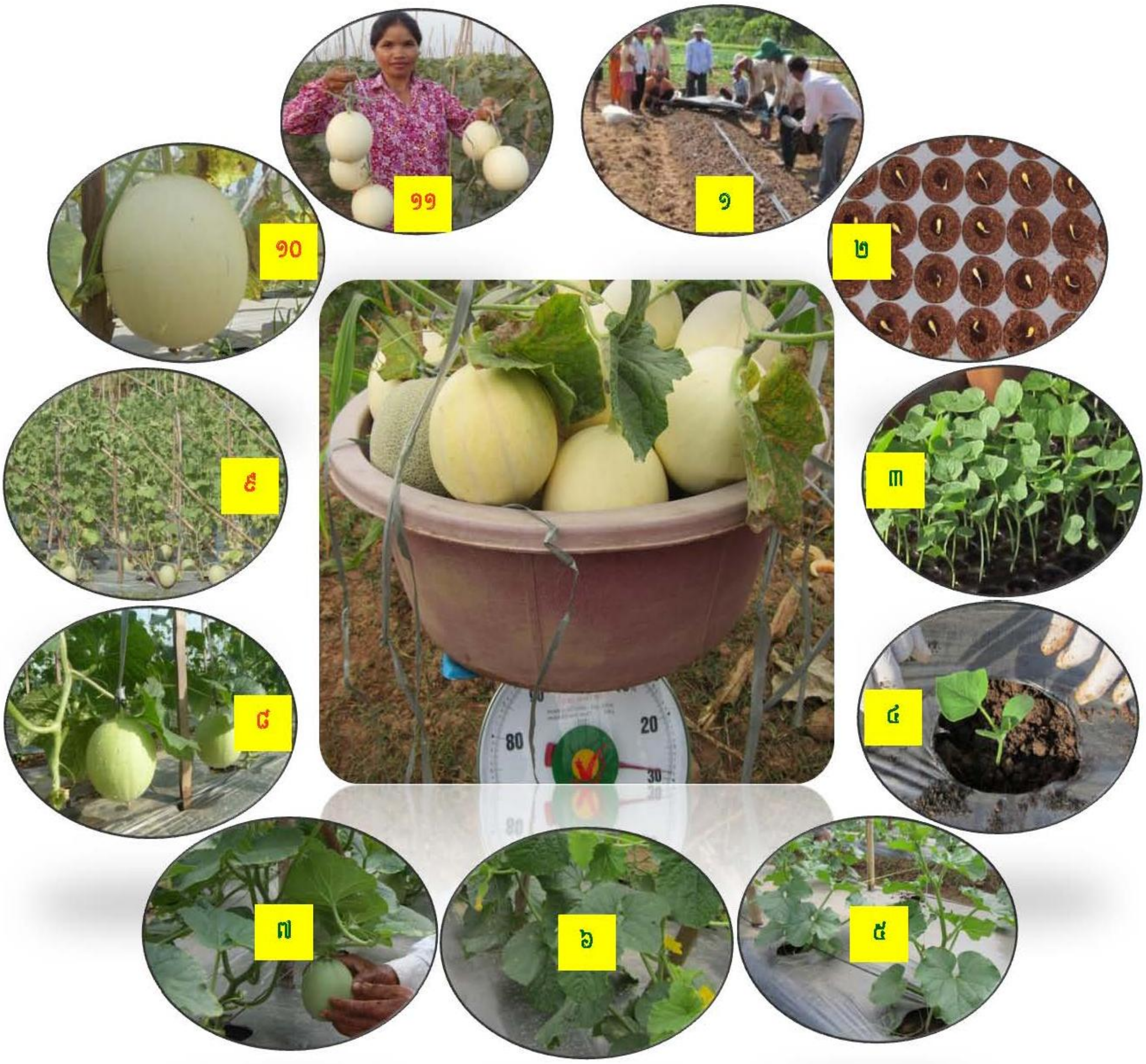

រូបលេខ ១ ដំណាក់កាលផលិតកម្មដំណាំត្រសក់ផ្អែម